

**Verslag van den voorzitter der Museum-Commissie,
conservator der archaeologische en numismatische
verzamelingen.**

De Museum-Commissie, thans bestaande uit de heeren Mr. W. B. Buma, N. Ottema, ondergeteekende en mejuffrouw R. Visscher, terwijl de directeur van het museum ambtshalve fungeert als secretaris, vergaderde geregeld den derden Vrijdag van iedere maand. De heer Broekema werd opgevolgd door den heer N. Ottema. Verschillende bestuursbesluiten betreffende museum-aangelegenheden werden door de commissie voorbereid o. a. het aan de gemeente Leeuwarden in bruikleen afstaan van een eifstal oude schilderijen uit het depot, ter aankleding van het zoogenaamde „Blank Ruim” in het stadhuis te Leeuwarden.

De commissie ontwierp een reglement op het beheer van het museum, dat door het bestuur werd vastgesteld. De heer Ottema maakte met den directeur en den ondergeteekende eene schifting van het uitgebreide legaat Weltenbergh—van Heloma, bestaande in hoofdzaak uit Chineesch en Japansch porselein, waarvan een gedeelte overeenkomstig de testamentaire bepalingen mocht worden geveild ter bestrijding der successierechten en andere onkosten. Deze veiling had plaats te Leeuwarden, den 1 en 2 Mei 1917 (nos. 1—245 van den catalogus).

Op verzoek van de commissie hield de directeur zich bezig met eene nieuwe inventaris-beschrijving van alle in het museum aanwezige schilderijen, die tevens werden voorzien van een olieverf-nummer. Deze beschrijving kwam omstreeks het midden van 1917 gereed. Daarna heeft de directeur in overleg met de commissie een aanvang gemaakt met een revisie van den verderen inventaris, met

uitzondering van de onder beheer van ondergeteekende staande archaeologische en numismatische verzamelingen. Reeds lang was gebleken, dat vele der vroeger gebezigde plaknummers waren afgevallen. Dit laatste vooral bij de in de kelderverdieping geplaatste oudheden.

De omstreeks 1908 geordende systematische inventaris, die echter slechts de tot 1898 gemaakte beschrijvingen omvat, zal worden bijgewerkt met behulp van den gewonen inventaris, waarin de aanwinsten met doorlopende nummers worden aangeteekend, ten einde het vaststellen der herkomst der ontnummerde oudheden te bespoedigen. Alle voorwerpen worden nu met een verfnummer of een hangetiket voorzien.

In verband met een en ander heeft de commissie den directeur opgedragen om rapport uit te brengen betreffende de in het Nederlandsch Museum én het Rijksprentenkabinet te Amsterdam gevolgde methoden van inventariseeren, ook wat de correspondentie betreft.

Wijzigingen van de lokalen, waarin directie en personeel werken werden in overweging genomen, vooral omdat die lokalen te ver van elkaar verwijderd liggen en meerdere ruimte benodigd is.

* *

De archaeologische afdeeling.

Mejuffrouw Aletta Hingst te Amsterdam was zoo welwillend nog eens uitdrukkelijk mede te deelen, dat zij ten bate van het Genootschap afstand deed van hare rechten op de reeds in het museum aanwezige vondsten uit de terp te Tolsum, waaronder het bekende romeinsche schrijftafeltje, dat door Prof. Vollgraff werd gepubliceerd in dl. 25 van de Vrije Fries. Ondergeteekende voegde daaraan toe een systematisch overzicht van het in de terpen gevonden terra-sigillata, alsmede een beschrijving der belangrijkste vondsten uit Tolsum.

De cliché's met de afbeeldingen van het tafeltje werden voorts afgedrukt in Mnemosyne, in het Bulletin van den Oudheidk. Bond (Dec. 1917), en in het handboek voor

romeinsch recht van Prof. Hijmans; terwijl aan Prof. Dr. A. G. Roos te Groningen, die later zelf het voorwerp kwam bestudeeren, inlichtingen werden verstrekt betreffende enkele onderdeelen van de daarop voorkomende inscriptie.

Dr. A. W. Byvanck te 's Gravenhage noteerde de in Friesland gevonden romeinsche oudheden. Het weekblad „de Prins” liet foto's vervaardigen van enkele belangrijke terp-oudheden.

Ondergeteekende bezocht een groot aantal terpen, bij welke gelegenheid interessant vaatwerk werd aangekocht o. a. onder Achlum een vrij gave, geometrisch versierde pot, waarvan de voor reconstructie vatbare exemplaren bijzonder zeldzaam zijn; te Witmarsum een min of meer cilindervormig terra-nigra vaasje, een nog niet vertegenwoordigde vorm, terwijl op de Vlaren onder Tzum eigenhandig ontgraven werd een konische terra-nigra beker, die ontdekt werd in een reeds afgegraven deel der terp; tevens werd daar gekocht een scherf van een versierde kom van terra-sigillata met stempel van den te Rheinzabern werkzamen pottemaker IVLIANV(S).

Uit de terp waarop het klooster Foswerd gestaan heeft, onder Ferwerd, kwam o.a. het hart van een houten wagenrad, dat op een diepte van ongeveer 3 M. gevonden werd in een dikke zwarte laag.

Een prachtige, glanzend zwarte Saksische urn kwam te voorschijn uit de terp te Oosterbeintum, uit Hichtum een lanspunt van ijzer.

Op uitnoodiging van Dr. A. E. van Giffen bezocht ondergeteekende de belangrijke systematische afgraving van eenige grafheuvels in de nabijheid van Zeijen, ten N.W. van Assen. Het is hoogst wenschelijk, dat enkele aanverwante heuvels in de provincie Friesland op gelijke wijze ontgraven worden, aangezien dergelijke grafheuvels, zooals wij te Zeijen zagen, dikwijls vondsten uit late perioden omhullen, die van belang zijn voor de kennis van de oudste terpencultuur, terwijl enkele heuvels in Gaaster-

land, waarschijnlijk licht kunnen verspreiden ten aanzien van vóór-romeinsche tijdperken.

Munt- en penningkabinet.

De heer A. O. van Kerkwijk vereerde ons het afgietsel van een tot dusverre onbekende landdag-penning met borstbeeld van den Frieschen stadhouder Willem IV, gemerkt T(anner?). Aan Dr. F. W. T. Hunger te Amsterdam werden eenige Dodonaeus-penningen verzonden voor de ter eere van dezen kruidkundige te Leiden gehouden tentoonstelling. De heer Hunger herinnerde bij die gelegenheid aan ¹⁾ het feit, dat Rembertus Dodonaeus, die stamde uit een aanzienlijk Friesch geslacht, in het leerlingen-register van de Leuvensche hoogeschool geboekt staat als: „*Rembertus Dodonis de Lewardia, filius Diodysi*”. Het blijft evenwel onzeker of de beroemde man te Leeuwarden het eerst het levenslicht heeft aanschouwd.

Aan den heer H. H. Noosten te Groningen werden inlichtingen verschaft over een recente vondst van omstreeks 70 Karolingische munten in de terp Lutjesaaxum te Groningen. De heer van Giffen door ondergeteekende hiermede in kennis gesteld, deelde later mede, dat de heer Noosten zijn munten in bruikleen had afgestaan aan het museum te Groningen.

Zeer belangrijk is onze verzameling verrijkt door aankoop van een geheel onbekende zilveren munt, dubbele groot van Oostergo — geslagen te Leeuwarden in de 15^e eeuw.

Vz. MONETA — NOVA — DE OESTERGHO

rondom een dubbele arend met leeuwjtje (wapen van Leeuwarden) op de borst.

Kz. FACTA IN LEWER' † MONETA. NOVA.

rondom een kruis, met de letters F. R. i. S.

Tot dusverre kende men alleen munten van de Friesche steden en van de provincie Friesland, niet van de kwar-

---

¹⁾ Hunger, *Rembertus Dodonaeus 1517—1917*. De Amsterdammer van 30 Juni en 28 Juli 1917.

tieren. Uit oorkonden was evenwel te vermoeden dat er dergelijke munten geweest waren. Ook uit een geschiedkundig oogpunt mag deze munt interessant genoemd worden, omdat zij de voormalige staatkundige eenheid van Oostergo duidelijk doet uitkomen. Volgens den verkoper, den heer L. Fuldauer te Amsterdam, zou de munt uit Friesland afkomstig zijn.

Mr. P. C. J. A. BOELES.